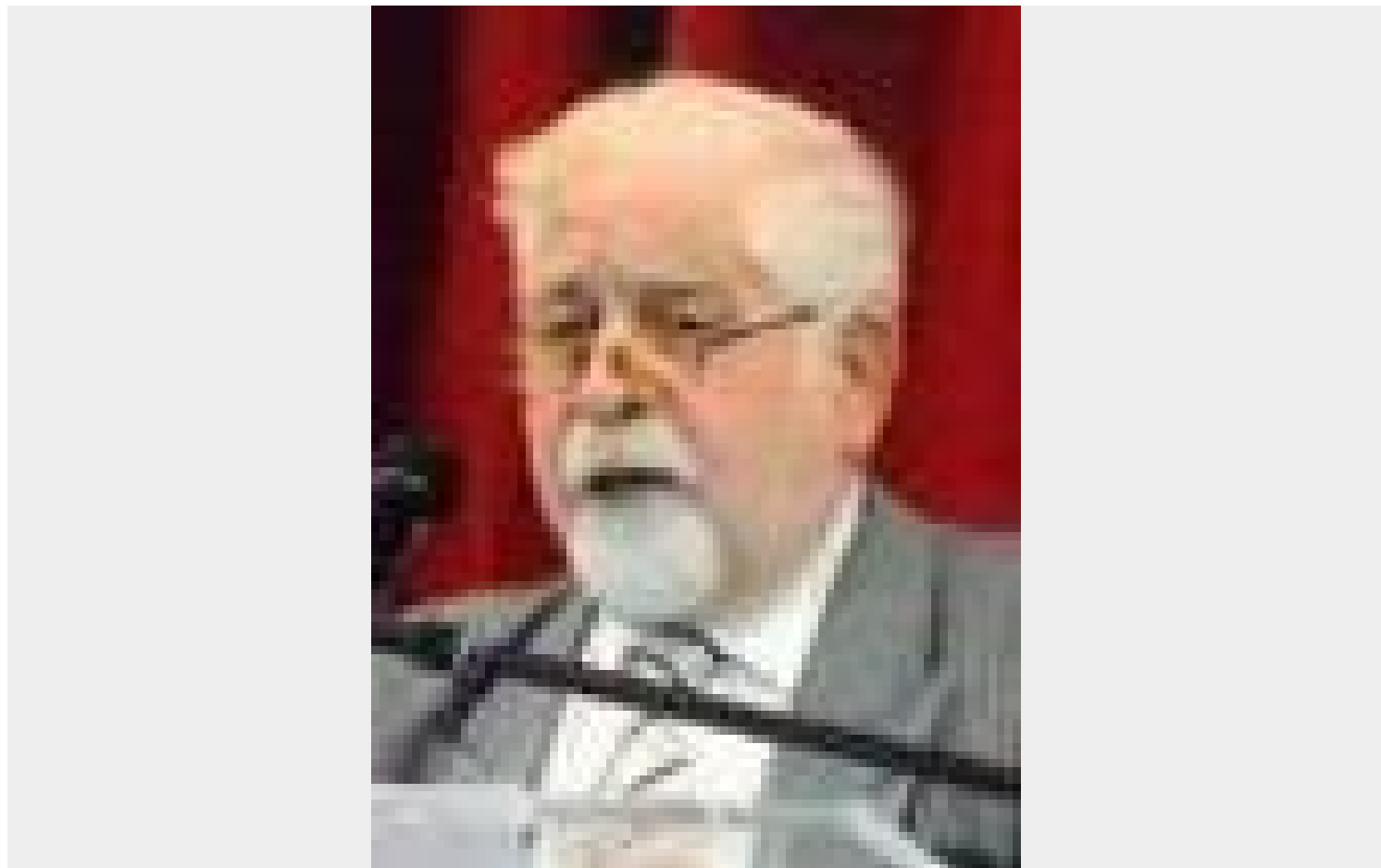

«ԱՐԱԲ ԵՐԱԽՏԻՔ»Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ

Posted on December 2, 2011 by Keghart

Category: [Opinions](#)

ԵԼ Նոր-Օսմանիզմի Սպառնալիքը

Մեթր Գասպար Տերտերեան, 2 Դեկտեմբեր 2011

Հո՛ւ են՝ մեր բարեկամ հարեւանները եւ մեզի ճակատագրակից ժողովուրդները, մեր կարողական դաշնակիցներն ու պայքարի զինակիցները: Բայց, հո՛ւ են նաեւ՝ մեր թշնամի հարեւանները, Թուրքիան եւ Ատրպէյճանը, որոնց դաշնակիցներն են՝ Իսրայէլն ու ԱՄՆ-ը բացայայտօրէն, եւ «քրիստոնեա՛յ» Եւրոպան, վարագոյրի ետին...:

Ընթացիկ Հոկտեմբերի 19-ին, ինչպէս մամուլով ծանուցուած էր, պաշտօնական հանգամանքներու մէջ, բացումը պիտի կատարուէր՝ Քաղաքամայր Երեւանի սիրտին վրայ հաստատ կանգնած «Արաբ Երախտիք»-ի յուշակոթողին, եւ հարիւրաւոր Տարագիր Հայեր՝ Մերձաւոր Արեւելքէն, ներկայ պիտի գտնուէին բացման հանդիսութեան:

ԵԼ Նոր-Օսմանիզմի Սպառնալիքը

Մեթր Գասպար Տերտերեան, 2 Դեկտեմբեր 2011

Հո՛ւ են՝ մեր բարեկամ հարեւանները եւ մեզի ճակատագրակից ժողովուրդները, մեր կարողական դաշնակիցներն ու պայքարի զինակիցները: Բայց, հո՛ւ են նաեւ՝ մեր թշնամի հարեւանները, Թուրքիան եւ Ատրպէյճանը, որոնց դաշնակիցներն են՝ Իսրայէլն ու ԱՄՆ-ը բացայայտօրէն, եւ «քրիստոնեա՛յ» Եւրոպան, վարագոյրի ետին...:

Ընթացիկ Հոկտեմբերի 19-ին, ինչպէս մամուլով ծանուցուած էր, պաշտօնական հանգամանքներու մէջ, բացումը պիտի կատարուէր՝ Քաղաքամայր Երեւանի սիրտին վրայ հաստատ կանգնած «Արաբ Երախտիք»-ի յուշակոթողին, եւ հարիւրաւոր Տարագիր Հայեր՝ Մերձաւոր Արեւելքէն, ներկայ պիտի գտնուէին բացման հանդիսութեան:

Այս յուշակոթողին գաղափարը յղացած էր, քառորդ դար առաջ, մարտնչող Տարագիր Արեւմտահայութեան մտաւորական եւ պետական մտածելակերպ ունեցող առաջնորդներէն՝ ճարտարագետ Վարուժան Սալաթեան, մեկնելով երկու առընչակից հանգամանքներէ՝ Հայ-Արաբ պատմաքաղաքական ճակատագրակցութիւնը, եւ՝ յետ-եղեռնեան Սփիւռքի, Տարագիր Արեւմտահայութեան հայրենահանեալ կարաւաններուն ցոյց տրուած ասպնջական ընդունելութիւնը Արաբական Արեւելքի ճակատագրակից

Ժողովուրդներուն կողմէ, որոնց հանդէպ Տարագիր Արեւմտահայութիւնը, եւ մասնաւորաբար Մերձաւոր Արեւելքի հայ համայնքները՝ պարտաւորութիւն մը կը զգային իրենց երախտագիտութիւնը արտայայտելու հրապարակային կերպով, պաշտօնապէս եւ մայրուն կոթողով մը, հայ ժողովուրդի բաբախող սիրտին՝ Երեւանի մէջ, կոթողը դրած ըլլալով՝ միաժամանակ, հայրենի պետութեան հովանաւորութեան տակ, անոր տալու համար համահայկական դիմագիծ:

Վարուժան Սալաթեան երկու տասնամեակ յարատեւութեամբ հետապնդեց իր այս տեսլականը, եւ իր կողքին կանգնեցան Տարագիր Արեւմտահայութեան յառաջապահ ուժերը, նաեւ՝ Հ.Բ.Ը. Միութիւնն ու Մերձաւոր Արեւելքի Հայ Աւետարանական Համայնքի մեծաւորները, որոնք միասնաբար կազմակերպեցին յուշակոթողին ֆինանսաւորումը ապահովող հանգանակութիւնը, եւ՝ Երեւանի Քաղաքապետութիւնը՝ քաջալերելի հեռատեսութեամբ, որոշեց այս նպատակին յատկացնել մայրաքաղաքի հրապարակներէն մին եւ կառուցումը աւարտեցաւ 2009 թուականի Մարտին:

Կը սպասուէր պաշտօնական բացումի թուականին, որ ձգձգուեցաւ... Կառավարութեան կողմէ: Եւ, 5-րդ անգամ ըլլալով..., երբ վերջապէս որոշուած էր բացումի թուականը 2011 թ. Հոկտեմբեր 19-ին, Կառավարութեան հաւանութեամբ... վերջին պահուն, Հոկտեմբեր 5-ին, երբ արդէն Մերձաւոր Արեւելքէն ուխտագնացները կը պատրաստէին իրենց ճամպրուկները, դարձեալ Կառավարութեան կողմէ կ'որոշուէր՝ անգամ մը եւս յետաձգել բացման հանդիսութիւնը... արդեօ՞ք՝ Թուրքիոյ, Իսրայէլի եւ ԱՄՆ-ի անսուրբ երրորդութեան ճնշումներուն հետեւանքով...:

Ինչ խօսք, որ Միջին Արեւելքն է բնօրրանը հայ ժողովուրդին: Հո՛ւս Է՝ մեր անցեալը, հո՛ւս Է մեր ներկան եւ հո՛ւս պիտի մնայ մեր ապագան...: Հո՛ւս են՝ մեր բարեկամ հարեւանները եւ մեզի ճակատագրակից ժողովուրդները, մեր կարողական դաշնակիցներն ու պայքարի զինակիցները: Բայց, հո՛ւս են նաեւ՝ մեր թշնամի հարեւանները, Թուրքիան եւ Ատրպէյճանը, որոնց դաշնակիցներն են՝ Իսրայէլն ու ԱՄՆ-ը բացայայտօրէն, եւ «քրիստոնեա՛յ» Եւրոպան, վարագոյրի ետին...:

Հայ-Արաբ պատմաքաղաքական ճակատագրակցութիւնը պայմանաւորուած Է՝ ոչ միայն Օսմանեան դարաւոր դաժան լուծով, այլեւ՝ գաղութարար Արեւմուտքի «քրիստոնեա՛յ» Տէրութիւններու դաժան տիրակալութեամբ ու նուաճողական դաւերով...:

Եւ, Հայ-Արաբ Իսլամ յարաբերութիւններու պատմութեան էջերը եղած են անելի լուսաւոր, քան՝ խաւար, նոյնիսկ՝ երբ Արաբ Իսլամները յաղթական տերերն էին Հայաստանի եւ ամբողջ տարածաշրջանին: Անոնք չդիմեցին բռնի իսլամացումի քաղաքականութեան, այլ մեր հանդէպ ցուցաբերեցին կրօնաքաղաքական հանդուրժողականութիւն, կտրուկ կերպով տարբերելով՝ «քրիստոնեա՛յ» Բիւզանդիոնի ցուցաբերած բիրտ անհանդուրժողութենէն ու թշնամական յարձակողականութենէն...: Բիւզանդիոն՝ այդ հին դարերուն, Արեւելքի նոյնիսկ քրիստոնեայ ժողովուրդներուն նկատմամբ ցուցաբերեց այսօրուան Արեւմուտքի նոր-գաղութարարութեան

Նուաճողական քաղաքականությունը...:

Լեօ, Օրմանեան եւ ուրիշներ դրուատիքով կը գրեն Արաբ Իսլամ տիրապետութեան ժամանակաշրջանին մասին, որուն նախորդած բիւզանդական եւ պարսկամազդեական տիրապետութեանց օրերուն, հայ ժողովուրդին կը պարտադրուէր յունադաւանությունը, կամ՝ մազդեականությունը:

Անցեալի Հայ-Արաբ Իսլամ յարաբերութեանց պատմութենէն անցողակի յիշենք, որ 732 թուին, Արաբ Ոստիկան Մռուան՝ Դուլինի մէջ, հաւաքած է հայ աւագանին, եւ՝ պաշտօնապէս, Աշոտ Վասակեան Բագրատունիին տուած է «Պատրիկ»ի իշխանություն՝ «ի վերայ աշխարհի Հայոց, հրամանաւ Հաշեմայ Ամիրապետին»: Շնորհուած այս իշխանությունը, որ կրօնաքաղաքական ինքնավարություն մըն էր, զոր մենք նախասիրած ենք յորջորջել «Բագրատունեաց Հարստություն», գոյատեւեց մօտ մէկ դար: Այս Հարստությունը, 11-րդ դարու առաջին քառորդէն, սկսաւ ենթարկուիլ Սելճուք թուրքերու արշաւանքներուն ու դաժան հալածանքներուն, երբ Արաբ Իսլամ իշխանությունը սկսած էր տարբադադրուիլ:

Արաբ-Իսլամի հանդուրժողականութեան աւանդությունը կը շարունակուի այսօր եւս Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, նաեւ Արաբական Արեւելքի տարբեր երկիրներու մէջ՝ տարբեր համեմատություններով: Սուրիոյ եւ աւելի մեծ չափով Լիբանանի մէջ՝ հայ համայնքները կը վայելեն «Անձնական Իրաւանց» (Status Personnels) կոչուած համակարգին ընձեռած իւրայատուկ կարգավիճակը, որ կրօնակենցաղային (իսկ Լիբանանի մէջ նաեւ քաղաքական) ինքնավարություն կու տայ հայ համայնքներուն, որուն բնա՛ւ ծանօթ իսկ չէ «քրիստոնեա՛յ» Արեւմուտքը, ուր Տարագիր Արեւմտահայութեան բեկորները պարզապէս հպատակ քաղաքացիներն են իրենց գտնուած երկիրներուն, եւ չեն վայելեր ոչ մէկ իւրայատուկ կարգավիճակ՝ որպէս էթնիք-կրօնական ինքնուրոյն հաւաքականություն:

Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայ երեք համայնքները ունին իրենց սեփական ներքին կանոնադրությունները (Հայ Առաքելական Համայնքի ներքին կանոնադրությունը «Ազգային Սահմանադրություն»ն է), որոնք անբաժանելի մասը կը կազմեն Սուրիոյ եւ Լիբանանի պետութեանց օրէնսդրական ու սահմանադրական համակարգին...: Այլ խօսքով, այս երկու պետությունները շեղում մը կատարելով պետական վեհապետութեան (գերիշխանութեան) անտրոհելիութեան (indivisible) եւ անօտարելիութեան (inaliénable) տիեզերական անխախտելի սկզբունքէն... իրենց գերիշխանութենէն մաս մը,- կրօնակենցաղային ոլորտը -, զիջած են հայ համայնքներուն, որոնք ունին իրենց սեփական համայնքային դատարանները եւ վարժարանները... եւ այդ դատարաններու տուած որոշումները եւ արձակած վերջնական վճիռները կը գործադրուին պետական Գործադիր Գրասենեակին (Bureau Executif) կողմէ՝ որպէս պետական օրինական իրաւասու դատարաններու կողմէ տրուած որոշումներ եւ արձակուած վճիռներ...:

Աւելին՝ Լիբանանի մէջ, հայ համայնքները ունին իրենց քաղաքական կուսակցութիւնները եւ որոշ քրթայով երեսփոխանական աթոռներ, նաեւ՝ նախարարական թղթածրարներ...:

1915 թ. Հայոց Ցեղասպանութեան յաջորդող Արեւմտահայաստանի հայաթափումին եւ վերապրող Արեւմտահայութեան բռնի Տարագրութեան ճակատագրական՝ լինել-չլինելային օրերուն, հայրենահանեալ արեւմտահայոց կարաւանները ապահով ապաստան գտան Արաբ-Իսլամ ժողովուրդներուն մօտ, արժանացան անոնց ասպնջական ընդունելութեան, եւ առանց խտրականութեան, ստացան՝ այդ երկիրներու քաղաքացիական բոլոր իրաւունքներն ու ազատութիւնները, եւ յաւելեալ՝ Էթնիք-կրօնական ինքնուրոյն հաւաքականութեան իւրայատուկ կարգավիճակ...: Որովհետեւ, ճակատագրակիցներ էինք անոնց հետ միասին՝ նոյն Օսմանեան դաժան լուծին տակ, եւ բնականաբար դարձած նաեւ՝ հասարակաց պայքարի գործակիցներ եւ զինակիցներ:

Ահա թէ ինչու «Արաբ Երախտիք»ի յուշակոթողը դարձաւ ուղենշային խորհրդանիշ մը, որ մէկ կողմէ՝ կը հաստատէ Հայոց Ցեղասպանութեան, Արեւմտահայաստանի հայաթափումին ու բռնի Տարագրութեան ոճիրներուն փաստերը, եւ միւս կողմէ՝ կը շեշտէ կարեւորութիւնը Հայ-Արաբ կապերու զօրացման անհրաժեշտութեան եւ հասարակաց թշնամիներու դէմ պայքարի միասնութեան: Վերյիշենք մի քանի դրուագներ այս մասին.-

1. 1913-ին, Փարիզի Համարաբական Համագումարին, որուն օրակարգը կը կազմէր Օսմանեան լուծէն ազգային ազատագրութիւնը, Արեւմտահայաստանէն ներկայ եղան հասարակական կեանքի ներկայացուցիչներ, եւ հայ ժողովուրդին նեցակցութիւնը արտայայտեցին Արաբ աշխարհի անկախութեան դատին:

2. Ա. աշխարհամարտի վերջին ամիսներուն, Պաղեստինի մէջ, գերմանաթրքական ճակատին վրայ, ֆրանսական բանակի կազմին մէջ կռուող Հայկական Լեգէոնի ռազմիկները ցուցաբերեցին հերոսական կեցուածք, շատեր նահատակուեցան եւ վճռորոշ դեր ունեցան «Արարայի» ճակատի յաղթանակին մէջ: Լիբանանցի յայտնի պատմաբան Իպրահիմ Եազպէք՝ իր երկերուն մէջ, երախտագիտութեամբ արձանագրած է հայ լեգէոնականներու սիրագործութիւնը «Արարայի» ճակատամարտին մէջ: «Արարայի» բարձունքին գրաւումը նախապէս վստահուած էր անգլիական բանակին, բայց ետ մղուած՝ գերմանաթրքական զօրքին կողմէ: Ապա, այդ գործը վստահուեցաւ Հայկական Լեգէոնին, որ պատուով յաղթական դուրս եկաւ...: Հայոց խոստացուած էր Կիլիկիոյ գրաւումը եւ հոն հայկական պետութեան մը հաստատումը: Հայ լեգէոնականները մուտք գործեցին ցանկալի Կիլիկիա եւ Դեկտեմբեր 17-19 գրաւեցին զայն մինչեւ յաջորդ (1919) տարուան Մայիսի 28 մնացին հոն... սակայն, Ֆրանսա դաւաճանեց հայերուն եւ գործարքի մէջ մտաւ պարտուած Թուրքիոյ հետ... եւ պահանջեց Հայկական Լեգէոնէն պարպել Կիլիկիան... քանի որ ան կը գործէր ֆրանսական բանակի ընդհանուր հրամանատարութեան տակ...:

3. Սուրիոյ Իսկէնտերուլի սանճաքը եւս Թուրքիոյ զիջելու ֆրանսական գաղութարար իշխանութեան այս երկրորդ դաւաճանութեան դէմ՝ Սուրիոյ ժողովուրդին մղած կռիւներուն, իր մասնակցութիւնը բերաւ սուրիահայութեան եւ սանճաքահայութեան հայրենասէր եւ յառաջապահ ուժերու ճակատը:

4. Բ. աշխարհամարտի վերջերուն, ֆրանսական գաղութարար իշխանութեանց դէմ՝ սուրիացի եւ լիբանանցի ժողովուրդներուն մղած անկախութեան կռիւներուն, իրենց գործօն մասնակցութիւնը բերին սուրիահայ եւ լիբանանահայ յառաջդիմական-հայրենասիրական ճակատի ուժերը՝ համայնավարներ, հնչակեաններ եւ ռամկավարներ, որոնք ներկայացուած էին՝ անկախութեան կռիւը մղող ղեկավար մարմիններուն մէջ...:

5. 1956-ին, Եգիպտոսի վրայ՝ անկլօ-ֆրանքօ-իսրայելեան եռակողմանի նախայարձակումին դէմ կանգնեցան, Արաբներու կողքին, Արաբական Արեւելքի հայ համայնքներու յառաջապահ ուժերը, ինչպէս նաեւ՝ Սովետական Հայաստանը Սովետ Միութեան ընդմէջէն...: Եւ, փաստօրէն, միայն սովետական ծանօթ վերջնագիրն էր... որ կասեցուց եռակողմանի նախայարձակումը Եգիպտոսի վրայ:

6. 1967 թ. Յունիսին, Արաբ-իսրայելեան ընդհանուր պատերազմին, մասնաւորաբար՝ սուրիահայութիւնը, ոչ միայն հաւատարմօրէն մարտնչեցաւ պատերազմի դաշտին վրայ, Կուլանի մէջ, այլեւ՝ գործնապէս մասնակցեցաւ Հալէպի եւ Դամասկոսի մէջ, ինքնապաշտպանութեան խրամատներ փորելու աշխատանքներուն՝ երջանկայիշատակ Շաւարշ Արք. Գույումճեանի ոգեշնչող ուղղակի առաջնորդութեամբ...:

7. Բ. աշխարհամարտին յաջորդող տասնամեակներուն, Սովետական Հայաստան՝ Սովետ Միութեան ընդմէջէն, զօրավիգ կանգնեցաւ Արաբ Ազգային Ազատագրական զարթօնքին, բազմաճիւղ օժանդակութիւն բերելով՝ Արաբ ժողովուրդներու քաղաքական, ապահովական, տնտեսական ու փորձագիտական զարգացումին, հարիւրաւոր փորձագետներու աջակցութեամբ, որոնց շարքերուն մէջ կը գտնուէին նաեւ սովետահայ փորձագետներ:

Խիստ կենսական այս համակողմանի օգնութեան իսկական տարողութիւնն ու նշանակութիւնը առաւել ակնբախ դարձաւ՝ երբ Սովետ Միութիւնը (եւ Սովետական Հայաստանը) ինքնալուծարուեցան, եւ՝ Արաբ աշխարհը մատնուեցաւ ներկայի քաղաքամշակութային անզօր վիճակին, որ հսկայական քաղաքամշակութային պարապ մը ստեղծեց Արաբ աշխարհին մէջ, զոր ներկայիս կը ձգտի լեցնել Նոր-Օսմանական Թուրքիան՝ քարոզչական ու դիւանագիտական լայնածաւալ արշաւանքով... Եւ ինչ որ մեծ ու խիստ վտանգաւոր սպառնալիք մը կը հանդիսանայ՝ ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Արցախի համար, այլեւ՝ Արաբ աշխարհի հայ համայնքներուն, եւ՝ Տարագիր Արեւմտահայութեան հետապնդած Արեւմտահայաստանի ազատագրութեան

դատին համար... տկարացնելով՝ մեր Արաբ ճակատագրակիցներու կարողական նեցակցութիւնը Հայութեան, ընդհանրապէս, եւ մասնաւորապէս՝ Արցախի ճանաչման եւ Արեւմտահայաստանի ազատագրութեան դատերուն նկատմամբ...:

Այդուամենայնիւ, վերջին տասնամեակին, Փութինեան Ռուսաստանի տակաւ վերականգնումն ու միւս կողմէ՝ ընթացիկ տարուան երկայնքին խմորուող Արաբ աշխարհի նոր զարթոնքը, - «Արաբական Գարուն»ը - , տակաւ կը ներշնչեն նոր յոյսեր, որ Արաբ աշխարհի միջնաբերդ Եգիպտոսի վերադարձովը՝ Արաբականութեան գիրկը, ուրկէ հեռացած էր եւ ինկած սիոնական տարատնկեալ պետութեան ցանցին մէջ..., եւ Սուրիոյ յաղթահարումովը՝ ԱՄՆ-ի պատուէրով Թուրքիոյ ռազմական միջամտութեան բեմագրութեան... Արաբ աշխարհէն դուրս կրնայ մղուիլ Թուրքիոյ Նոր-Օսմանական կայսերական ծրագիրը:

Թուրքիոյ կայսերական ախորժակներուն դէմ, մեծ կարելորութիւն եւ նշանակութիւն կը զգենու Հայ-Արաբ կապերու սերտացումն ու զօրացումը: Այս ուղղութեամբ առնուած իմաստուն քայլեր էին՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Գարեգին Բ.-ի, ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսեանի եւ ՀՀ ԱԺ Նախագահ Յովիկ Աբրահամեանի վերջին այցելութիւնները Լիբանան եւ Սուրիա եւ... մինչեւ Տէյր-Չօր, ուր Նախագահ Սարգսեան կարելորութեամբ ընդգծեց եւ յիշեցուց իմաստն ու արժէքը Երեւանի մէջ կանգնած «Արաբ Երախտիք»ի յուշակոթողին... իսկ ԱԺ Նախագահը Պէյրութ այցելութեան Լիբանանի խորհրդարանի Նախագահ Նապիի Պըռնիին տուած Երեւան այցելելու հրաւերին՝ այս վերջինը ընդառաջեց ընթացիկ Հոկտեմբերի 3-ին, ճիշդ ընտրուած թայմինկով՝ երբ Թուրքիա բացորոշ թշնամանքով իր ժանիքները ցոյց կու տար տագնապահար Սուրիոյ... որ բաբախուն սիրտն է Արաբականութեան: Նապիի Պըռնիի այցելութիւնը ստեղծեց այնպիսի ջերմ եւ յուսալի մթնոլորտ մը, որուն մէջ ԱԺ Նախագահը պիտի յայտարարէր՝ «Այսօր առանց վարանելու կարելի է հաստատել, որ Հայ-Լիբանանեան յարաբերութիւնները կը գտնուին բարձր մակարդակի վրայ, եւ կը շարունակեն զարգանալ փոխադարձ վստահութեան ենթահողի վրայ»...: Եւ Նապիի Պըռնի պիտի չմոռնար լիբանանահայ համայնքին դերը երկու երկիրներու միջեւ կապերու սերտացման մէջ, եւ պիտի հաստատէր՝ «Պետք է նշեմ, որ երկու երկիրներու յարաբերութիւններուն մէջ ՄՇՏԱԿԱՆ ԿԱՄՈՒՐՁ կը հանդիսանան Լիբանանի մէջ ապրող մեր հայ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ...»:

Նապիի Պըռնի այցելեց Ծիծեռնակաբերդի համալիրը եւ «Յուշերու Պուրակ»ին մէջ եղեւնի տնկեց՝ Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին: Որքա՛ն լաւ պիտի ըլլար, որ «Արաբ Երախտիք»ի յուշակոթողին բացումը ձգձգուած չըլլար բազմիցս... ՀՀ Կառավարութեան որոշումով, եւ Նապիի Պըռնի եւ ամեն Արաբ պետական այցելու՝ այցելէին այս մեծախորհուրդ յուշարձանին եւ շօշափելի կերպով տեսնէին՝ թէ հայ ժողովուրդը երախտագետ է իր բարեկամներուն հանդէպ...:

Համահայութեան շահերու տեսանկիւնէն, անյետաձգելի հրամայական մըն է անյապաղ

սրբագրումը ձգձգումի այս մեծ սխալին, որուն ուղղութեամբ պիտի որ զօրաշարժի ենթարկուին բոլոր հայկական կենսունակ ուժերը, եւ առաջին հերթին մարտնչող Տարագիր Արեւմտահայութիւնը:

Որովհետեւ, քաղաքամայր Երեւանի սրտին վրայ կանգնած «Արաբ Երախտիք»-ի այս յուշակոթողը բազմախորհուրդ, բազմօգուտ եւ ուղենշային նախաձեռնութիւն մըն է, որուն տեսլականը ունեցաւ պետական մտածելակերպի տէր մեծ հայրենասէր մը՝ ճարտարագէտ Վարուժան Սալաթեան անունով: Պարտինք զայն ծանօթացնել ու լուսաբանել Արաբ հանրային կարծիքին մօտ, արթնութեան մղելու համար Արաբ ժողովուրդները՝ Նոր-Օսմանական սպառնալիքին նկատմամբ, վերարժեւորելու համար Հայ-Արաբ բարեկամութիւնը, եւ զանոնք վերաշահելու՝ Հայաստանի Հանրապետութեան ու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան կողքին, նաեւ՝ Տարագիր Արեւմտահայութեան հետապնդած Արեւմտահայաստանի ազատագրութեան դատի կողքին....:

